

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Informační minimum o zaměstnávání osob s tělesným postižením

Použité zkratky:

OZP = osoba se zdravotním postižením

TP = tělesné postižení

OTP = osoba s tělesným postižením

ÚP = úřad práce

Jak začít?

- 1) V rámci podnikového managementu si ujasněte, proč chcete zaměstnat OZP. Jakou k tomu máte motivaci. Do jaké míry jste ochotni a schopni vyjít vstříc nestandardním podmínkám, které zaměstnávání OZP s sebou často přináší? Jaký druh postižení by podle vašeho názoru potenciálního pracovníka OZP na zamýšlené pracovní pozici co nejméně omezoval.
- 2) Pokud jste velká firma, specifikujte, jak budete motivovat své „recruitery“, aby si v rámci poptávaných pracovních sil všímali i OZP.
- 3) Podle svých představ co nejpřesněji vytipujte pracovní místo nebo pracovní místa, která připravujete pro OZP vč. vašich představ o kvalifikačních a osobnostních požadavcích na kandidáta.
- 4) Buďte připraveni svoje představy pružně měnit a upravovat podle konkrétních možností a schopností pracovníka, kterého zaměstnáte (úprava pracoviště, úprava pracovní doby, velikost pracovního úvazku, alespoň částečná možnost práce na dálku, apod.)
- 5) Popis pracovní náplně připravte (pokud možno) pouze v základních pro danou pracovní pozici nezbytných parametrech. Detaily dopracujete podle konkrétních zdravotních omezení budoucího zaměstnance.

Pokud se rozhodnete pro osobu s tělesným/pohybovým postižením, postupujte následovně:

- 6) Připravte pracovní místo (pracoviště a pracovní náplň) podle obecných principů bezbariérovosti. Na základě vlastního posouzení specifikujte, zda jste schopni z tohoto hlediska zaměstnat osobu na vozíku nebo pouze s méně závažným pohybovým omezením (např. berle).
  - 6a) Pokud chcete zaměstnat osobu, která se pohybuje na invalidním vozíku, myslte na to, že by pracoviště mělo splňovat požadavky skutečné bezbariérovosti. Nezastavte se na půli cesty, nestrpte žádnou polovičatost či provizorium. Postupujte podle bodu 7).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

6b) Pokud se rozhodnete pro pracovníka, který se pohybuje pomocí berlí, francouzských holí, „chodítek“ apod. jsou nároky na bezbariérovost poněkud nižší. Ale i pro takovou OTP je potřebné respektovat dostatečnou šířku dveří, chodeb apod. Pro pohyb s berllemi není vhodné schodiště s úzkými nebo příliš vysokými stupni nebo točité schodiště s malým poloměrem. Umístění madel na WC je vhodné i pro takto postižené osoby atd.

7) Požadavky bezbariérovosti (z hlediska zaměstnance na invalidním vozíku):

KONTROLA PŘÍSTUPU NA PRACOVIŠTĚ - zkontrolujte přístup na pracoviště z nejbližšího parkoviště pro automobily a zastávky hromadné dopravy. Kontrolu proveďte fyzicky, ne od stolu! Pozor si dávejte zejména na stupně, prahy (optimální bezbariérový přístup je bez stupňů a bez prahů), zavírače dveří (pokud jsou, odmontujte je, příp. nastavte na menší sílu), šířku průchodů (alespoň 100 cm), šířku dveří (min. 80 cm), ovládací prvky výtahů (ve výšce max. 100 cm – ideálně vodorovný panel), překážky v cestě (stojany, židle, stolky) atd.

KONTROLA PRACOVIŠTĚ - pracovní stůl - světlá výška pod stolem min. 70 cm (ideální je pouze jednoduchá pracovní deska), volná šířka pod stolem min. 80 cm.

KONTROLA PRACOVNÍCH POMŮCEK - je-li potřeba, mějte připravenou běžnou počítačovou sestavu a v rámci pohovoru zkonzultujte další potřebné pomůcky pro uchazeče s TP – větší klávesy na klávesnici, speciální myš apod. (tyto pomůcky ovšem pořizujte na míru a nechejte je uchazečem vyzkoušet, případně od něj doporučit).

KONTROLA CEST PO PRACOVIŠTI - zkontrolujte dostupnost sociálního zařízení, jídelny, kantýny apod. Vše si projděte, pokud bude nějaké místo ostatními pracovníky běžně používané pro OTP nedostupné, nelze pracoviště považovat za bezbariérové a bude třeba provést potřebné úpravy.

KONTROLA SOCIÁLNÍHO ZAŘÍZENÍ - dveře min. 80 cm, dostatek prostoru v místnosti WC, instalovaná madla, vhodné jsou speciální vodovodní baterie a umývadlo (nejdou však nezbytné).

KONTROLA PRACOVIŠTĚ Z POHLEDU HYGIENY PRÁCE A ERGONOMIE

Pozor! Ani v případě splnění všech zmíněných kritérií nemusíte naplnit podmínky bezbariérovosti pro konkrétního uchazeče, např. uchazeč pohybující se na elektrickém vozíku může mít specifické požadavky na některé potřebné rozměry pracoviště.

Pokud plánujete skutečnou bezbariérovost, **VYVARUJTE SE:**

- **ZVEDACÍCH PLOŠIN** - jedná se o polovičaté řešení, které nikoho z dennodenních uživatelů netěší. Je to podobné, jakoby všichni zaměstnanci při příchodu do práce trávili několik minut na nějaké pouťové atrakci (pro překonání několika schodů je šikovnější montovaná rampa s požadovaným sklonem).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- SCHODOLEZU – je to velké provizorium. Schodolez se hodí leda na služební cestu OTP do historických objektů, kde není výtah.
- Veškerých dalších POLOVIČATÝCH ÚPRAV zajišťujících „bezbariérovost“, zvláště těch, které při pohybu OTP vyžadují asistenci další osoby.
- Různých provizorních pomůcek na přivolávání pomoci apod. jako jsou zvonky u dveří se schodkem apod. (výjimkou je tlačítko alarmu na místech, kde je člověk sám a kde v případě nouze potřebuje rychle přivolat pomoc – typicky WC kabina).

8) Výsledek vlastního posouzení potenciálního pracoviště pro OTP z hlediska bezbariérovosti zkonzultujte s odborníky – např. z České unie pro podporované zaměstnávání (viz bod 8).

KONKRÉTNÍ SPECIFIKACI NUTNÝCH ÚPRAV PRACOVIŠTĚ A KOMUNIKACÍ NA NĚHO NAVAZUJÍCÍCH JE VHODNÉ VŽDY FINÁLNĚ KONZULTOVAT S KONKRÉTNÍ OSOBOU, KTEROU SE ROZHODNETE ZAMĚSTNAT.

Jak a kde hledat vhodné kandidáty

9) Kontaktujte vhodnou agenturu podporovaného zaměstnávání

Organizace podporovaného zaměstnávání působící ve vašem regionu si najdete na webu **České unie pro podporované zaměstnávání o.s.** - <http://www.unie-pz.cz/> a neváhejte je kontaktovat. Od těchto organizací můžete očekávat nejenom odborné poradenství v návaznosti na aktuální legislativu, ale také vytipování vhodných pracovních míst pro OZP ve vaší firmě, posouzení podmínek na pracovišti z hlediska bezbariérovosti, pomoc s výběrem vhodného zaměstnance a v případě potřeby i podporu nového zaměstnance při nástupu do zaměstnání ve vaší firmě a jeho zapracování.

Podobné informace a služby vám poskytnou i **Nadační fond pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením (NFOZP)** - <http://www.nfozp.cz/> a nadace Konto Bariéry www.kontobariery.cz.

10) Kontaktujte **střední školy**, které vzdělávají žáky s tělesným postižením.

Z těchto škol ročně odchází desítky absolventů různých oborů vzdělání. Výhodou může být to, že škola zná své absolventy několik let a doporučení může být konkrétnější. Nevýhodou je to, že vybírat lze vesměs pouze mezi čerstvými absolventy.

Kontakty na některé z nich:

- Jedličkův ústav a školy - www.jus.cz;
- Střední škola F. D. Roosevelta pro tělesně postižené, Brno, Křížíkova 11 - <http://www.ssfdr.cz/>;
- Obchodní akademie, odborná škola a praktická škola pro tělesně postižené, Janské Lázně - <http://www.oajl.cz>;
- Střední škola pro tělesně postižené GEMINI - <http://www.geminibrno.cz/>.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

11) Pokud hledáte OTP s vysokoškolským vzděláním, kontaktujte centra pomoci studentům se specifickými vzdělávacími potřebami, která jsou v současnosti zřizována téměř u všech **vysokých škol**.

Kontakty jsou v příloze společné pro všechny druhy postižení.

12) Uveřejněte inzerát

Raději než tištěná média využijte webové portály. Takové zdroje jsou pro OTP dostupnější.

PRACEPROZP.cz – společný portál Národní rady osob se zdravotním postižením a portálu sprace.cz - <http://www.praceprozp.cz/>.

Burza práce jako projekt Konta BARIÉRY <http://burzaprace.kontobariery.cz>.

Významný portál s nabídkami práce (prace.cz) má fungující oddíl pro OZP - <http://www.prace.cz/ozp/>.

Pracovní nabídky na webu Svazu tělesně postižených v České republice, o.s. - <http://www.svaztp.cz/pracovninabidky>.

Portál MPSV ČR - služba zaměstnanosti - <http://portal.mpsv.cz/sz>.

Zdaleka se nejedná o kompletní seznam kontaktů, takže vyzkoušejte i další portály, s regionální působností apod. Vyhledejte si je na internetu.

13) Kontaktujte místně příslušnou pobočku Úřadu práce ČR

Pozn.: Za současného stavu (rok 2013) je pomoc Úřadu práce v této oblasti spíše symbolická.

14) Oslovte stávající zaměstnance své firmy s dotazem, zda oni neznají vhodného kandidáta s TP na zamýšlenou pracovní pozici.

Jak vybrat vhodného kandidáta

PRVNÍ SETKÁNÍ S UCHAZEČEM, POUHOVOR

Vedle projednání potřebných znalostí a odborných kompetencí uchazeče při přijímacím pohovoru nezapomeňte na:

- předvedení a ozkoušení pracovního místa;
- poradu nad potřebným dovybavením pracovního místa;
- případnou úpravu pracovní náplně s ohledem na konkrétní handicap uchazeče;
- pohovor o pracovní době, potřebné délce přestávek a možnostech práce na dálku;
- exkurze po pracovišti se všemi místy, kde by se zaměstnanec měl nebo mohl pohybovat;

- seznámení s případným blízkým spolupracovníkem uchazeče nebo osobou, která by měla případně zastupovat uchazeče (seznámení s celým pracovním kolektivem můžete nechat na později).

Počítejte s tím, že:

- **je vhodné si na pohovor vyhradit delší čas;**
- uchazeč může na pohovor přijít s asistentem či jiným doprovodem (komunikujte s uchazečem, nepoužívejte asistenta jako prostředníka);
- uchazeč může mít problémy s jasnou artikulací odpovědí během pohovoru;
- uchazeč může být zvýšeně, až neadekvátně nervózní či neklidný;
- nepohoda, která během pohovoru případně nastane, může způsobit nečekané somatické projevy uchazeče (záškuby končetin apod.).

VYHODNOCENÍ POHOVORU:

Postupujte podobně jako u jiných uchazečů čili hodnotte:

- odbornost uchazeče;
- komunikativní dovednosti;
- speciální dovednosti (třeba i řemeslné apod.);
- je-li potřeba, hodnotte znalosti cizích jazyků.

Nepřikládejte však příliš velký význam řeči těla, gestikulaci, artikulaci atd., může to být zavádějící. Různé pohybové stereotypy mohou u OTP znamenat něco jiného, než si myslíte.

A navíc si ještě ověřte (nechte si předvést) schopnost používat speciální pomůcky, se kterými by uchazeč měl pracovat.

Jak připravit budoucí intaktní spolupracovníky na komunikaci a spolupráci s OTP – zásady správné komunikace a pomoci

Předejte jasné informace o novém zaměstnanci s TP zejména těmto osobám ve firmě:

- vrátnému (může a měl by pro OTP zajišťovat bezpečný vstup do budovy);
- uklízečce (neměla by používat vodu pro vytírání podlah v pracovní době – velké riziko pádu pro osoby používající berle či hole);
- výdejčům stravy (s přenesením servírovaného oběda apod., je-li potřeba, může lépe pomoci také nějaký kolega či kolegyně);
- dalším spolupracovníkům, kteří budou s novým zaměstnancem v kontaktu.

Všichni by měli každopádně dostat základní informace o zásadách správné komunikace s OTP – **zásady správné komunikace a pomoci OTP budou součástí projektových výstupů.**

Jak připravit pracoviště pro nového pracovníka s TP z hlediska dostupnosti i z hlediska optimálních podmínek pro pracovní výkon

V návaznosti na body 5), 6) a 7) tohoto materiálu:

- nezapomeňte vyhradit a označit parkovací místo pro zaměstnance s TP;
- dbejte na informovanost požární hlídky v objektu, v případě evakuace je potřeba přednostně myslet na osoby se ztíženým pohybem;
- v rámci BOZP uvažujte o konkrétních potřebách OTP;

z pohledu OTP přemýšlejte i v dalších situacích, kdy vám třeba dovezou a instalují novou kopírku, dodavatel nabízí nový automat na kafe, umísťujete nový docházkový nebo zabezpečovací systém, který by měli obsluhovat všichni zaměstnanci apod. (ovládací prvky, místo pro odebírání hotových produktů – kopií, atd., doplňování spotřebního materiálu, to vše by mělo být snadno dostupné, jednoduše – bezbariérové!).

Co se týká běžných kompenzačních pomůcek, většinu z nich má OTP už před zahájením zaměstnaneckého poměru u vás. Na vás tedy bude pouze zajistit, aby je mohl plně využívat. Pouze speciální pomůcky nutné pro výkon konkrétní práce ve vaší firmě budete muset řešit vy. Ovšem opět po dohodě se zaměstnancem s TP. Je možné, že na některé pomůcky, které budou mít uplatnění v jeho životě i mimo pracovní náplň ve vaší firmě, bude moci získat příspěvek formou sociální dávky (např. speciální klávesnice nebo speciální myš k počítači).

-

NEZAPOMEŇTE, JSTE TEPRVE NA ZAČÁTKU, PROTO...

- neustávejte ve snaze zlepšovat pracovní prostředí pro všechny osoby s různými druhy a stupni postižení;
- propadněte kouzlu bezbariérovosti, vrátí se vám to ve zlepšené firemní kultuře a otevřenosti prostoru vaší firmy;
- se při zavádění nových věcí ve firmě vždy aspoň na chvíli podívejte na situaci okem člověka na vozíku.

Přehled finančních pobídek na zapracování a zaměstnávání pracovníků se ZP

Podrobně bude problematika finanční podpory zaměstnávání OZP vč. webové kalkulačky pro rychlé vyčíslení finanční výhodnosti zaměstnání OZP v určitých podmínkách zpracována v samostatném výstupu projektu.